

#justiceelates

Захмарна застава — необхідність чи дань моді

Дмитро Бондарчук
радник EQUITY

ЩО ТАКЕ ЗАСТАВА ТА ЯКА ЇЇ МЕТА?

Застава полягає у внесенні коштів у грошовій одиниці України на спеціальний рахунок суду з метою забезпечення виконання підозрюваним, обвинуваченим покладених на нього обов'язків, за умови звернення внесених коштів у дохід держави в разі невиконання цих обов'язків.

(ч. 1 ст. 182 КПК України).

Мета застави - належна процесуальна поведінка особи.

Застава **не може** розглядатися як грошове стягнення, притягнення до відповідальності. як компенсація за злочин, у якому підозрюють чи обвинувачують особу.

РОЗМІРИ ЗАСТАВИ

У ч. 5 ст. 182 КПК України вказано, що розмір застави визначається у межах прожиткового мінімуму для працездатних осіб (ПМПО):

- від **1** до **20** ПМПО (3028–60 560 грн) — нетяжкі злочини
- від **20** до **80** ПМПО (60 560–242 240 грн) — тяжкі злочини
- від **80** до **300** ПМПО (242 240–908 400 грн) — особливо тяжкі злочини

У виключних випадках, якщо слідчий суддя, суд встановить, що застава у зазначених межах не здатна забезпечити виконання особою, що підозрюється, обвинувачується у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого злочину, покладених на неї обов'язків, застава може бути призначена у розмірі, який **перевищує 80–300 ПМПО**.

(абз. 2 ч. 5 ст. 182 КПК)

РОЗМІРИ ЗАСТАВИ

Щодо важливості питання визначеності розміру застави

АП ВАКС неодноразово вказував, що виходячи з прецедентної практики ЄСПЛ, уповноважені органи влади повинні приділити визначенню суми застави стільки ж уваги, скільки і вирішенню питання про необхідність тримання підозрюваного/обвинуваченого під вартою.

Як суди змінювали розмір застав під час повномасштабної війни

Під час визначення розміру застави **суд зобов'язаний врахувати критерії**, встановлені *ч. 4 ст. 182 КПК України*:

- обставини кримінального правопорушення;
- майновий та сімейний стан підозрюваного, обвинуваченого;
- інші дані про його особу;
- ризики, передбачені *ст. 177 КПК України*.

ОБСТАВИНИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ:

- чи викликала справа суспільний резонанс (досить часто паралельно з застосуванням запобіжних заходів сторона обвинувачення проводить інформаційну кампанію);
- чи є підозрюваний відомою публічною особою;
- який розмір неправомірної вигоди отримано;
- чи мало бути отримано;
- який розмір збитків нарахувала сторона обвинувачення;
- який розмір непідтверджених доходів було знайдено стороною обвинувачення (у справах щодо незаконного збагачення);
- інші обставини вчинення кримінального правопорушення.

Майновий та сімейний стан підозрюваного, обвинуваченого, інші дані про його особу:

- який розмір отриманих доходів підозрюваного/обвинуваченого чи наявні значні суми задекларованих коштів;
- який розмір доходів близьких родичів підозрюваного/обвинуваченого;
- який розмір доходів в особи, яка хоча й не є близьким родичем, але може сплатити заставу за підозрюваного/обвинуваченого;
- який масштаб фінансових операцій особи був в минулому та планувався в майбутньому;
- яка кількість нерухомого майна і транспортних засобів;
- чи є особа учасником у створенні підприємств та управління ними;
- до введення воєнного стану часто також аналізувалась періодичність перетину кордону, докази відпочинку на дорогих світових курортах;
- наявність на утриманні дітей чи інших осіб;
- інші дані про особу.

РИЗИКИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ СТ. 177 КПК УКРАЇНИ

Запобігання спробам:

- 1) переховуватися від органів досудового розслідування та/або суду;
- 2) знищити, сховати або спотворити будь-яку із речей чи документів, які мають істотне значення для встановлення обставин кримінального правопорушення;
- 3) незаконно впливати на потерпілого, свідка, іншого підозрюваного, обвинуваченого, експерта, спеціаліста у цьому ж кримінальному провадженні;
- 4) перешкоджати кримінальному провадженню іншим чином;
- 5) вчинити інше кримінальне правопорушення чи продовжити кримінальне правопорушення, у якому підозрюється, обвинувачується.

Варто зазначити, що вказані ризики аналізуються слідчими суддями в контексті застосування будь-якого запобіжного заходу та як правило детально судом не розкриваються в частині визначення розміру застави.

З практики АП ВАКС (див. наприклад ухвалу АП ВАКС від 20.03.2025 у справі № 991/1081/25), також суди **повинні враховувати питання помірності обраного розміру застави та можливість її виконання**

Проте, в резонансних справах як правило така помірність не аналізується та застосовуються запобіжні заходи у вигляді **«захмарної» застави**

ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСТАВ В США

Повна гарантована застава:

Підозрюваний особисто сплачує повну суму застави шляхом поміщення грошей у спеціальний сейф в залі суду. Це забезпечує виконання зобов'язань підозрюваного під час розгляду справи.

Закрита гарантована застава:

*Поручитель підписує зобов'язання суду під суму застави та поручається за нагляд за підозрюваним. Підозрюваний сплачує гонорар поручителю, який зазвичай складає близько **10%** від суми застави. Якщо підозрюваний переховується від суду, поручитель повинен сплатити заставу.*

Використання майна:

У деяких випадках забезпечення застави може здійснюватися шляхом обтяження майна підозрюваного. Це може включати нерухомість або інші активи, які можуть бути використані для забезпечення виконання зобов'язань під час розгляду справи

**ГОТОВИЙ ВІДПОВІСТИ
НА ВАШІ ЗАПИТАННЯ!**